

Стефанишин Лілія Стефанівна

Івано-Франківський інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету

КРИТЕРІЇ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНИМИ ПОТОКОВИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті проаналізовано та узагальнено основні критерії управління взаємопов'язаними потоковими процесами на промислових підприємствах. Запропоновано методичку проектування і впровадження системи управління запасами відповідно до попиту і за прогнозними "вузькими ланками" у фінансових потоках підприємства.

Ключові слова: управління, потокові процеси, підприємства.

I. Вступ.

Світова практика свідчить, що спроби впровадження нової техніки і сучасних технологій у рамках неефективно діючої системи управління, як правило, не дають очікуваних результатів. Іншими словами, освоєння передової техніки і технології вимагає реалізації ефективних управлінських систем, що забезпечують оптимальну координацію взаємопов'язаних потокових процесів на підприємстві.

Слід мати на увазі, що більшість недоліків і протиріч в практиці управління матеріальними, фінансовими, інформаційними потоками породжується рішеннями, орієнтованими на оптимізацію кожного з цих потоків окремо, причому по ділянках їх просування.

II. Постановка завдання.

Метою дослідження є розробка теоретичних та методичних основ формування ефективної системи управління матеріальними потоками на підприємствах промисловості, а також заходів із її вдосконалення в умовах сучасного розвитку економіки. У зв'язку із цим завданням дослідження є:

- вивчити сутність та специфіку управління матеріальними потоками на промислових підприємствах;

- узагальнити основні критерії управління взаємопов'язаними потоковими процесами в первинних ланках національної економіки.

III. Результати.

У запропонованій нами роботі, на основі логістичного підходу майже не отримали віддзеркалення чинники, що породжують варіабельність виробництва і управління на підприємстві. Нові методи повинні враховувати високу варіабельність середовища, матеріальних, фінансових і інформаційних потоків підприємства, вимоги максимального задоволення ринкових потреб, обмеженість чинників виробництва, необхідність узгодження потокових процесів підприємства. Проблема формування теоретичних і методологічних основ створення економічного механізму системного управління матеріальними, фінансовими і інформаційними потоками на промисловому підприємстві залишається маловивченою і вимагає подальшого дослідження. Нині одним зі значних резервів ефективного управління промисловим підприємством є забезпечення відповідності його потокових процесів у рамках протидії чинникам варіабельності.

Варіабельність перешкоджає ідеальному узгодженню потокових процесів, що призводить до неминучого прояву вузьких, обмежуючих процесів, функціонування яких визначає середню результативність системи на кожному конкретному тимчасовому інтервалі. Фундаментальні стратегії створення конкурентної переваги, що розглядаються у рамках нових концепцій управління, націлені на зниження рівня варіабельності процесів, що обмежують ефективність підприємства.

Досягнення максимальної ефективності виробничих процесів забезпечується в результаті зниження варіабельності цих типів. При цьому організаційні перетворення в системі і управлінні нею доцільно здійснювати за так званою вузькою ланкою.

У теорії організації виробництва є відомою концепція виділення "вузької ланки". Такою ланкою традиційно вважається елемент відтворювального

ланцюга підприємства, який стримує інтенсивність сукупних потокових процесів.

У рамках цієї концепції послідовність вибору керуючих дій може бути представлена як поєднання зусиль, спрямованих:

- на максимальне використання потенціалу "вузької ланки";
- створення оптимальних резервів в інших необмежуваних ланках;
- синхронізацію роботи необмежуваних ланок з роботою "вузької ланки".

Для запобігання і попередження негативного впливу варіабельності потрібна організація зовнішніх і внутрішніх регулюючих потоків.

Зовнішніми регулюючими потоками є товарні і комерційні кредити, інвестиції у вигляді матеріальних ресурсів, банківські кредити, позики інших підприємств, спрямовані на придбання матеріальних ресурсів, довгострокові кредити на оновлення основних фондів. В результаті зовнішнього регулювання змінюються кількісні характеристики сукупного потоку підприємства. Проте найбільший інтерес представляє організація внутрішніх регулюючих потоків, в результаті яких змінюється структура сукупного потоку. Їх джерело - надмірні матеріальні ресурси, а кінцевий пункт - "вузька ланка" у фінансах. "Вузькими ланками" можуть стати: дефіцити інвестиційного капіталу і сировини, що експортується, низький потенціал підприємства через значний рівень зношення основних фондів, обмежена пропускна спроможність транспортної і складської систем, дебіторська заборгованість, малий попит на продукцію підприємства.

На практиці важливо забезпечити оптимальне співвідношення зовнішнього і внутрішнього регулюючих потоків за мінімумом сукупних витрат.

У логістиці елементи структурної надмірності характеризуються поняттям "буфер". Для матеріального потоку функцію буфера відіграють склад, міжопераційний запас; для фінансового потоку - резерв грошових коштів, доступ до кредитних ресурсів; для інформаційного потоку - черги, режими, що випереджають очікувані події.

Управління потоковими процесами підприємства з урахуванням варіабельності середовища повинно бути орієнтоване на розв'язання двох логістичних завдань: забезпечення поточної стійкості підприємства і його стійкого розвитку. Для вирішення першого завдання необхідно розробити систему управління матеріальним потоком за попитом і "вузькими ланками" у фінансових потоках; для вирішення другого завдання - розробити механізм самоорганізації підприємства.

Більшість наявних систем управління запасами побудовані на так званій "двохбункерній" моделі, тобто наявності тільки двох видів запасів. У зв'язку з цим, необхідно організувати виробництво, таким чином, коли, з одного боку, запаси повинні підтримувати безперервність виробничого процесу, а з іншого - необхідно мінімізувати їх з метою скорочення прямих і непрямих витрат.

Проте ця модель, яка орієнтована на задоволення попиту, дозволяє оптимізувати тільки матеріальний потік і не повною мірою задовольняє принципи системної оптимізації. Вона спрямована на протидію варіабельності попиту, але не враховує варіабельність дебіторів як ключового чинника неузгодженості як фінансової підсистеми так і підприємства в цілому. В зв'язку з цим виникає завдання розробки методики проектування і впровадження системи управління запасами за попитом і за прогнозними "вузькими ланками" у фінансових потоках підприємства.

У рамках запропонованої структури рекомендується описана нижче послідовність вирішення задачі:

1. Визначити параметри попиту, його математичне очікування і середньквдратическое відхилення.

2. Використовуючи формулу Уілсона і відомі параметри попиту, знайти детерміновану складову замовлення з умови мінімізації витрат при створенні оперативного запасу.

3. Використовуючи процедуру оптимізації страхового запасу, визначити першу випадкову складову замовлення.

4. Забезпечення необхідної інтенсивності так званого "вторинного" матеріального потоку.

Принципова відмінність запропонованої методики від існуючих, орієнтованих тільки на попит, полягає в тому, що інтенсивність матеріального потоку підприємства може дещо перевищувати інтенсивність попиту на його продукцію. Величина невідповідності матеріального і інформаційного потоків має дорівнювати прогнозу втрати інтенсивності фінансового потоку. Таким чином, умовою забезпечення системної стійкості підприємства є локальне узгодження матеріальної і інформаційної підсистем.

Отже, варіабельність обох типів може сприяти збалансованості системи. Це є можливим, коли "вузька ланка" знаходиться у фінансовій підсистемі, для її розширення потрібні ресурси матеріального потоку. У свою чергу, утворення надлишкових запасів можливе лише за умови ефективного управління варіабельністю обох типів. Не можна зводити управління варіабельністю тільки до її зменшення. Наприклад, вона потрібна для внутрішньоструктурного регулювання потоку.

Управління зовнішнім середовищем має бути гнучким. Тому усю різноманітність зовнішнього середовища треба зводити до збалансованого стану, при якому підтримується відповідність узгоджених і регулюючих потоків.

Ключові резерви розвитку підприємства полягають в залученні не тільки регулюючих потоків, а нових операційних циклів. Виникають три контури, у рамках яких необхідно послідовно налагоджувати відповідність потоків: контур віддзеркалення (виробничий - комерційний цикл); контур віддзеркалення і регулювання (логістичний цикл або логістичний ланцюг) і контур самоорганізації підприємства.

IV. Висновки.

Таким чином, в основі сучасної управлінської методології і використовуваних нею технологічних підходів і прийомів повинна лежати концепція системної оптимізації ланцюга - підприємство - середовище як єдиної системи поточкових процесів. Найважливіша умова оптимізації - це дотримання організаційної, технологічної, економічної та інформаційної єдності поточкових процесів. Оскільки оптимізація не є сумою ефектів, що досягаються завдяки вдосконаленню поточкових процесів в окремих ланках, а є результатом оптимізації усієї системи як єдиного цілого. Загальний рівень ефективності системи визначається мірою узгодженості процесів один з одним. Для її характеристики використовується поняття варіабельності, що трактується як будь-які відхилення результатів на виході процесів від бажаних, ідеальних значень. З цих позицій фундаментальним способом підвищення ефективності системи є зниження варіабельності усіх процесів виробництва і управління.

Література

1. Николайчук В.Е., Кузнецов В.Г. Теория и практика управления материальными потоками (логистическая концепция): Монография. – Донецк: ДонГУ, «КИТИС», 1999. – 413 с.
2. Промышленная логистика / Под ред. А.А. Колобова. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 1997. – 204 с.
3. Рабинович И.А. Экономика и управление материальными ресурсами в народном хозяйстве. – К.: Выща шк., 1988.
4. Яновський А. Газообеспечение и транспортировка природного газа: информация к размышлению // Підприємство, господарство і право. – 2001. – №11. – С.109–110.